

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра психології особистості та соціальних практик

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
2023 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ НАВЧАЛЬНА (ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА)

для студентів

спеціальності: 122 «Комп'ютерні науки»
освітнього рівня: першого (бакалаврського)
освітньої програми: 122.00.01 «Інформатика»

Київ – 2023

Розробники:

Коханова Олена Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик.
Ткачишина Оксана Романівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології особистості та соціальних практик
Леонтєва Інна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Михалюк Алла Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Викладачі:

Ткачишина Оксана Романівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології особистості та соціальних практик;
Леонтєва Інна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук.

Програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 122.00.01 Інформатика)
02 березня 2023 р.

Керівник освітньої програми (Ірина МАШКІНА)

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології особистості та соціальних практик
Протокол від 20.03.2023 р. № 3

Завідувач кафедри (Оксана СЕРГЄЄНKOBA)

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Протокол від _____ 2023 р. № ____

Секретар (Тетяна ХОМИК)

Робочу програму перевірено

_____. 2023 р.

Заступник декана (Роман ПАВЛЮК)

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Протокол від 02.03.2023 р. № 2

Завідувач кафедри (Людмила ХОРУЖА)

Робочу програму перевірено

Заступник декана

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
на 20__/20__ н.р. _____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис програми

Найменування показників	Характеристика програми	
	денна	заочна
<i>Навчальна (психолого-педагогічна)</i>		
Вид практики	Навчальна (вибірковий блок)	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3/90	
Курс	3	-
Семестр	6	-
Обсяг кредитів	3	-
Обсяг годин/тижнів	90/2	-
Форма семестрового контролю	залік	-

2. Бази практики

Базами практики є заклади загальної середньої освіти міста Києва, однак за умови продовження дистанційної форми навчання організації освітнього процесу для здобувачів вищої освіти проходження практики здійснюватиметься у дистанційній формі. Відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського університету імені Бориса Грінченка, введеного в дію наказом від 21.12.2018 року № 828 та з метою закріплення теоретичних знань, які були отримані в процесі навчання, формування професійного вміння приймати самостійні рішення в певних виробничих умовах, оволодіння сучасними методами, формами організації знаряддям праці в галузі майбутньої спеціальності, скоригувати завдання з урахуванням дистанційного формату проходження практики в бік збільшення завдань на розроблення діагностичного інструментарію, дидактичних матеріалів, створення відео-уроків, дистанційних уроків/занять, аналіз теле- та відео- уроків, які проводить МОН України та/або викладені у соціальних мережах тощо.

3. Мета та завдання навчальної практики

Мета практики: підготовка студентів до успішної професійної діяльності через ознайомлення зі специфікою майбутнього фаху, особливостями діяльності вчителя, придбання первинних професійних умінь та навичок, систематизація набутих студентами теоретичних знань, вироблення вмінь та навичок застосовувати їх на практиці, формування готовності студентів до організації і здійснення освітньої роботи в учнівському колективі, набуття вмінь та навичок, необхідних для вирішення фахових завдань, рефлексії власних особистісних та професійних якостей.

Завдання практики:

- розвиток у студентів здатності розв'язувати різноманітні освітні та науково-методичні завдання з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних особливостей здобувачів освіти;
- розвиток педагогічної спостережливості та педагогічного такту;
- розвиток здатності до вивчення і узагальнення позитивного педагогічного досвіду вчителя;
- ознайомлення з психологічними умовами організації та здійснення освітньої діяльності в закладах загальної освіти, що сприяє успішній адаптації студентів до майбутньої професійної діяльності;
- створення оптимальних умов для формування психологічної готовності до професійної діяльності вчителя;
- активізація, закріплення та систематизація знань студентів з психологічних навчальних дисциплін;
- вивчення змісту суб'єкт-суб'єктних відносин в системі освітньої діяльності;
- відвідування уроків, позаурочних виховних заходів та участь в їх обговоренні;

- вироблення та вдосконалення вмій щодо організації психолого-педагогічного спостереження та складання орієнтовного плану інтерв'ю з учителем;
- розвиток стійкого інтересу до майбутньої професії та особистісних якостей, необхідних фахівцю в його професійній діяльності;
- формування загальнокультурних та фахових компетентностей;
- активізація та вдосконалення рефлексивних здібностей студентів щодо навчально-професійної та майбутньої професійної діяльності;
- формування у студентів творчого, дослідницького підходу до професійної діяльності, набуття ними навичок аналізу результатів своєї праці, потреби в самоосвіті;
- вдосконалення навичок грамотного оформлення документації.

4. Результати проходження навчальної практики

Внаслідок опанування змісту навчальної (психолого-педагогічної) практики (психологічна компонента) у студентів формуються такі **загальні компетентності**:

ЗК-2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-3. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел; до критичної оцінки отриманої інформації, використання логіки і раціональних міркувань.

ЗК-8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК-9. Здатність працювати в команді, брати на себе відповідальність за виконання спільних робіт; уміння вести дискусію, аргументовано відстоюючи свою точку зору

ЗК-10. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК-11. Здатність приймати обґрунтовані рішення й обґрунтовувати запропоновані рішення на сучасному науково-технічному й професійному рівні

ЗК-12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, представляти результати роботи.

ЗК-13. Здатність діяти на основі етичних міркувань

ЗК-15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК-4. Здатність використовувати сучасні методи математичного моделювання об'єктів, процесів і явищ, розробляти моделі та алгоритми чисельного розв'язування задач математичного моделювання, враховувати похибки наближеного чисельного розв'язання професійних задач.

СК-7. Здатність застосовувати теоретичні та практичні основи методології та технології моделювання для дослідження характеристик і поведінки складних об'єктів і систем, проводити обчислювальні експерименти з обробкою й аналізом результатів.

СК-12. Здатність забезпечити організацію обчислювальних процесів в інформаційних системах різного призначення з урахуванням архітектури, конфігурування, показників результативності функціонування операційних систем і системного програмного забезпечення.

СК-13. Здатність до розробки мережевого програмного забезпечення, що функціонує на основі різних топологій структурованих кабельних систем, використовує комп'ютерні системи і мережі передачі даних та аналізує якість роботи комп'ютерних мереж.

СК-14. Здатність застосовувати методи та засоби забезпечення інформаційної безпеки, розробляти й експлуатувати спеціальне програмне забезпечення захисту інформаційних ресурсів об'єктів критичної інформаційної інфраструктури.

СК-17. Володіння системними відомостями та базовими знаннями з основ комп'ютерної графіки, здатність до побудови графічних об'єктів, в тому числі тривимірних, об'єктів віртуальної та доповненої реальності, створення комп'ютерної анімації, проектування, дизайну та програмування комп'ютерних ігор.

Внаслідок виконання завдань навчальної (психолого-педагогічної) практики студенти набувають і вдосконалюють такі **додаткові спеціальні (фахові) компетентності**:

ДСК-1. Здатність використовувати знання з психології, педагогіки, математичних, інформатичних дисциплін, методики навчання математики, українознавчих та світоглядних дисциплін для забезпечення належного рівня викладання відповідно до діючих навчальних програм, дотримуючись вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.

ДСК-2. Здатність моделювати та організовувати процес навчання; спроможність обирати необхідні засоби, форми і методи організації діяльності учнів, в тому числі учнів із особливими потребами, проектувати та створювати власні навчальні продукти й ресурси; впроваджувати сучасні навчальні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід

Програмними результатами виконання завдань навчальної практики є:

РН 2 - проектувати, розробляти та аналізувати алгоритми розв'язання обчислювальних та логічних задач, оцінювати ефективність та складність алгоритмів на основі застосування формальних моделей алгоритмів та обчислюваних функцій.

РН 9 - розробляти програмні моделі предметних середовищ, вибирати парадигму програмування з позицій зручності та якості застосування для реалізації методів та алгоритмів розв'язання задач в галузі комп'ютерних наук.

РН 10 - використовувати інструментальні засоби розробки клієнт-серверних застосувань, проектувати концептуальні, логічні та фізичні моделі баз даних, розробляти та оптимізувати запити до них, створювати розподілені бази даних, сховища та вітрини даних, бази знань, у тому числі на хмарних сервісах, із застосуванням мов веб-програмування

РН 13 - володіти мовами системного програмування та методами розробки програм, що взаємодіють з компонентами комп'ютерних систем, знати мережні технології, архітектури комп'ютерних мереж, мати практичні навички технології адміністрування комп'ютерних мереж та їх програмного забезпечення

РН 15 - розуміти концепцію інформаційної безпеки, принципи безпечного проектування програмного забезпечення, забезпечувати безпеку комп'ютерних мереж в умовах неповноти та невизначеності вихідних даних

РН 18 - усно й письмово спілкуватися рідною та іноземною мовою з професійних питань, зокрема, представити комплексну інформацію, викласти ідею, пояснити суть проблеми (задачі), спосіб розв'язання та результат; читати спеціальну літературу іноземною мовою, знаходити, аналізувати та використовувати інформацію з різних довідкових джерел

РН 19 - дотримуватися норм здорового способу життя, досягати результатів, контролювати свій фізичний та психічний стан

ДРН-1. Уміти планувати навчання інформатики відповідно до діючих навчальних програм, дотримуючись вимог Державного стандарту базової і повної середньої освіти, з використанням різних організаційних форм та засобів навчання, визначати функції, мету та задачі навчання інформатики, готувати і проводити уроки різних типів, в тому числі у дистанційному форматі

5. Структура практики

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Розподіл годин між видами робіт
Етап I. Розроблення плану і визначення змісту практики	
Участь в установчій конференції	1
Ознайомлення з програмою, завданнями, формами звітності з практики	2
Розроблення Індивідуального плану проходження практики	2
Разом	5
Етап II. Виконання завдань за планом практики	
Блок 1	
Спостереження 2-х уроків	10
Підбір або розробка 3-х вправ (ігор) для психологічного розвантаження, або розвитку пізнавальної, емоційно-вольової сфер особистості	10

Складання плану інтерв'ю з учителем	10
Рефлексія власної навчально-професійної діяльності та діяльності, передбаченої завданнями практики	10
Блок 2	
Спостереження та аналіз (за схемою) 2-х уроків інформатики на вибір	10
Складання плану та проведення портретного інтерв'ю учителя інформатики	10
Виконання завдання 3 (на вибір)	10
Виконання завдання 4 (на вибір)	10
Разом	80
Етап III. Підсумки практики	
Рефлексія результатів проходження практики, її доцільності щодо формування власних фахових компетентостей, окреслення кола проблемних питань та шляхів їх вирішення	2
Формування комплекту звітних матеріалів про виконання завдань практики та завантаження їх в ЕНК	2
Участь в звітній конференції	1
Разом	5
Разом за навчальним планом	90

6. Зміст практики.

6.1. Особливості організації і проведення практики.

Навчальна (психолого-педагогічна) практика студентів є складовою частиною професійної підготовки фахівців освітнього рівня першого (бакалаврського) і згідно з навчальним планом організовується у VI семестрі загальною тривалістю 2 тижні. Науково-методичною основою для проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики є прослухані студентами навчальні курси «Психологія» та «Педагогіка» у III-IV семестрі та досвід, набутий під час інших видів практик.

Відповідно до положення «Про проведення практики студентів Київського університету імені Бориса Грінченка» № 828 від 21.12.2018 року навчальна практика передбачає закріплення студентами теоретичних знань, які були отримані в процесі навчання, формування професійного вміння приймати самостійні рішення в певних виробничих умовах, оволодіння сучасними методами, формами організації знярядям праці в галузі майбутньої спеціальності **на базі закладів загальної середньої освіти міста Києва***.

Навчально-методичне керівництво і виконання програми навчальної (психолого-педагогічної) практики для студентів непедагогічних спеціальностей першого (бакалаврського) освітнього рівня забезпечують кафедра освітології та психолого-педагогічних наук та кафедра психології особистості та соціальних практик.

До керівництва практикою студентів залучаються викладачі кафедри, представники закладів загальної середньої освіти, на базі яких проводиться практика.

Установчі та звітні конференції з практики організовують методисти навчальної частини Факультету інформаційних технологій та управління та представники відповідних кафедр.

*За умови організації освітнього процесу за дистанційною формою навчання, проходження практики здійснюватиметься у дистанційній формі, а її задачі будуть відповідно скориговані в бік збільшення завдань на розроблення діагностичного інструментарію, дидактичних матеріалів, створення відео-уроків, дистанційних уроків/занять, аналіз теле- та відео-уроків, які проводить МОН України та/або викладені у соціальних мережах тощо. Відповідні завдання будуть представлені в системі електронного навчання Університету.

5. Структура практики

Студент-практикант зобов'язаний:

- ❖ Взяти участь в установчій та звітній конференціях з практики.
- ❖ Своєчасно та якісно виконувати всі види завдань, які передбачені програмою практики і відповідними інструкціями.
- ❖ Організовувати власну діяльність відповідно до нормативно-правових вимог, що

регламентують освітній процес ЗВО.

- ❖ Своєчасно здати звітну документацію керівникові практики.

Студент-практикант має право:

- ❖ Отримувати консультації стосовно практики від керівника кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
- ❖ Вносити пропозиції щодо вдосконалення напрямів підготовки студентів до практики, її організації та проведення.

6.2. Завдання для самостійної роботи та/або перелік індивідуальних завдань для студентів

Блок 1 (психологічна компонента).

Психологічні аспекти діяльності педагога. Рефлексія результатів практики

Завдання 1. Спостереження двох уроків з їх подальшим психологічним аналізом, зокрема таких аспектів: навчальна діяльність, емоційний стан учнів; структура та динаміка уроку; діяльність вчителя (Додатки Б, В).

Завдання 2. Підбір або розробка 3-х вправ (ігор) для психологічного розвантаження, або розвитку пізнавальної, емоційно-вольової сфер особистості, а також для розвитку властивостей темпераменту, характеру, здібностей учнів (вправи та ігри варто підібрати таким чином, щоб їх можна було використати на уроках математики (Додаток Г).

Завдання 3. Складання плану інтерв'ю з учителем (визначення мети, 6-8 питань).

Завдання 4. Рефлексія власної навчально-професійної діяльності та діяльності, передбаченої завданнями практики (заповнення таблиці) (Додаток Д).

Блок 2 (педагогічна компонента).

Організаційно-методичні аспекти діяльності педагога

Завдання 1. Спостереження та аналіз (за схемою) двох уроків інформатики на вибір (Додаток Ж).

* у випадку дистанційної форми навчання – спостереження та аналіз двох відеоуроків інформатики на платформі Всеукраїнська школа-онлайн

Завдання 2. Скласти план та провести портретне інтерв'ю учителя інформатики щодо того як спроектувати й провести "унікальний" урок інформатики для "унікального учня" (Додаток И).

* у випадку дистанційної форми навчання – створення гугл форми з запитаннями (не менше 10 запитань+загальні відомості про респондента) та відповідями

Завдання 3 (на вибір).

- Підготувати есе з теми "Унікальний вчитель інформатики + унікальний учень = унікальний урок інформатики" (Додаток К).

- Підготувати навчальний проєкт з теми «Хакнути кліпове мислення сучасних учнів: конструємо якісний урок інформатики» (Додаток Л).

Завдання 4 (на вибір). Розробити освітній проєкт "Унікальний освітній простір для унікального уроку інформатики" або «Небанальний гурток інформатики у банальній школі» (групова робота, 2-3 особи) (Додаток М, Н).

6.3. Обов'язки студентів під час проходження практики

Студент-практикант зобов'язаний:

- ❖ Взяти участь в установчій та звітній конференціях з практики.
- ❖ Своєчасно та якісно виконувати всі види завдань, які передбачені програмою практики і відповідними інструкціями.
- ❖ Організувати власну діяльність відповідно до нормативно-правових вимог, що регламентують освітній процес ЗВО.
- ❖ Своєчасно здати звітну документацію керівникові практики.

Студент-практикант має право:

- ❖ Отримувати консультації стосовно практики від керівника кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

- ❖ Вносити пропозиції щодо вдосконалення напрямів підготовки студентів до практики, її організації та проведення.

6.4. Обов'язки керівників практики від Університету та бази практики

1. Ознайомлення студентів з програмою практики, метою, завданнями, критеріями оцінювання, системою та формами звітності.
2. Контроль за своєчасним прибуттям практикантів до бази практики та її відвідуванням, виконанням програми практики, терміну її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики.
3. Забезпечення якісного проходження практики відповідно до затвердженої програми.
4. Контроль умов праці і побуту студентів на базі практики, проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки.
5. Надання методичної допомоги під час виконання завдань практики, проведення консультацій для обробки зібраного матеріалу та його використання у звіті про проходження практики.
6. Участь в установчій та звітній конференціях.

7. Контроль навчальних досягнень

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Макс. к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Психологічна компонента			
Спостереження й аналіз уроків	40	2	40
Психологічні вправи (ігри) для учнів	20	1	20
Складений план інтерв'ю з учителем	20	1	20
Рефлексія діяльності	20	1	20
Педагогічна компонента			
Спостереження й аналіз уроків	10	3	30
Портретне інтерв'ю	20	1	20
Есе/навчальний проєкт	20	1	20
Освітній проєкт	30	1	30
Разом			200
Максимальна кількість балів: 100 (К перерахунку = 2)			

7.2. Перелік звітної документації

1. Індивідуальний план студента, що ґрунтується на послідовному виконанні основних етапів практики і вимогах до неї.
2. Детальний психологічний аналіз 2-х уроків інформатики (протокол спостереження).
3. Детальний педагогічний аналіз 2-х уроків інформатики (протокол спостереження).
4. Кейс (таблиця) із 3-ма психологічними вправами.
5. План інтерв'ю з вчителем інформатики, перелік запитань та зміст відповідей (з аналізом).
6. Таблиця рефлексії.
7. Есе або опис навчального проєкту (на вибір).
8. Опис освітнього проєкту.

7.3. Вимоги до звіту про практику

Звіт презентують студенти на звітній конференції. Обов'язковою умовою є створення презентації (відео) проходження практики. Оцінюється чіткість, логічність звіту, конструктивність висновків.

7.4. Система контролю та критерії оцінювання

Контроль роботи студентів під час проходження ними навчальної (психолого-педагогічної) практики відбувається відповідно до її завдань.

Таблиця 7.4.1

Зміст і критерії оцінювання роботи студента (психологічна компонента)

Зміст роботи та її функціональне призначення	Форма звітності	Кількість одиниць	Макс. к-ть балів
Змістовий модуль 1.			
1. Спостереження й аналіз двох уроків (онлайн чи офлайн), проведених учителями (визначення якості володіння студентом загальними та фаховими компетентностями);	протокол	2	40
2. Підбір або розробка 3-х вправ (ігор) для психологічного розвантаження, або розвитку пізнавальної, емоційно-вольової сфер особистості, а також для розвитку властивостей темпераменту, характеру, здібностей учнів (вправи та ігри варто підібрати таким чином, щоб їх можна було використати на уроках математики (визначення рівня володіння студентом знаннями із загальної та вікової психології та вміннями їх використовувати).	таблиця з вправами	1	20
3. Складання орієнтовного плану інтерв'ю з учителем (визначення рівня володіння студентом загально-психологічними знаннями)	план інтерв'ю	1	20
4. Рефлексія власної навчально-професійної діяльності та діяльності, передбаченої завданнями практики (визначення якості володіння студентом загальними та фаховими компетентностями).	(таблиця 4.1; таблиця 4.2)	1	20

Таблиця 7.4.2

Критерії оцінювання портретного інтерв'ю вчителя математики (педагогічна компонента)

1-5 балів	питання інтерв'ю та отримані відповіді зовсім не розкривають унікальність особистості педагога та його досвіду
6-10 балів	питання інтерв'ю та отримані відповіді слабо презентують унікальність особистості педагога та його досвіду
11-15 балів	питання інтерв'ю та отримані відповіді переважно цікаві й продуктивні, проте деякі з них слабо презентують унікальність особистості педагога та його досвіду
16-20 балів	питання інтерв'ю цікаві, продуктивні, відповіді респондента розлогі й деталізовані, а презентований педагогічний досвід дійсно унікальний

Таблиця 7.4.3

Критерії оцінювання есе

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення	Бал
Теза	Сформульовано тезу, яка презентує власну, незмінну впродовж усього викладу позицію щодо порушеної в завданні проблеми	5
	У роботі немає вправного формулювання тези, але є речення та ключові слова, що відбивають власний погляд на обговорювану проблему	0
	Не сформульовано тези. Зміст висловлення свідчить про відсутність власної позиції щодо порушеної проблеми й несформованість того чи іншого погляду на неї. Теза не відповідає запропонованій темі	-5
Аргументи	Подано розвиток власної думки, наведено доречний і переконливий аргумент (доказ, підстава для обґрунтування, підтвердження висловленої тези), який пов'язує тезу з прикладами.	5
	Не наведено жодного аргументу для обґрунтування тези або наведений аргумент не є доречним	0

Логічність, послідовність	Висловлювання демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу). Заявлена теза послідовно доводиться. Учасник постійно тримає порушену ним проблему у фокусі своєї уваги, не відступаючи вбік. Учасник висловлює думки в певній послідовності, відбирає лексичний матеріал і мовленнєві засоби відповідно до теми й ситуації	5
	Помітне відхилення від обговорюваної теми, є порушення логічності, цілісності, послідовності. Робота не структурована за абзацами.	0
	Логіки викладу, цілісності й послідовності думки немає.	-5
Висновок	Наприкінці власного висловлювання учасник робить підсумок зі свого доведення, указуючи на те, яку думку (позицію) він урешті тримав у полі зору, коли наводив аргументи й приклади. Висновок відповідає запропонованій темі й органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів. Висновок є останнім абзацом роботи	5
	Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами	0
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловлюванні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	-5

Таблиця 7.4.4

Критерії оцінювання навчального проєкту

1-5 балів	Мета і завдання поставлені формально; структура і план уроку не відповідають формальним вимогам; матеріал перевантажений зайвими фактами, ключові теоретичні положення не виділені; наочні посібники і дидактичні матеріали не використовуються; методи і прийоми не відповідають меті і завданням уроку, змісту і характеру навчального матеріалу, особливостям учнів; робота не сприяє розвитку пізнавальних процесів учнів та формуванню їх особистості
6-10 балів	Мета і завдання уроку поставлені, але без будь-якої системи; план уроку складений за шаблоном, без врахування особливостей аудиторії; матеріал дібрано переконливий, але одноманітний; не використовуються додаткові дидактичні матеріали та посібники; обрані методи і прийоми відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, але не відповідають меті і завданням уроку, особливостям учнів; облік і контроль передбачено, але має формальний характер
11-15 балів	Мета і завдання не завжди чітко сформульовані; структура і план уроку обґрунтований, але не коригується з особливостями учнів; теоретичний матеріал викладено чітко, переконливо, але не сформульовані висновки; наочні матеріали і посібники дібрано раціонально, але не завжди використовуються ефективно; завдання диференційовані за одним з параметрів (обсяг, зміст, складність); методи та прийоми, які застосовуються, відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, але без врахування «кліпового» мислення учнів;
16-20 балів	Цілі та завдання уроку чітко визначені; план і формат уроку відповідає особливостям «кліпового» мислення сучасних учнів; усі частини уроку органічно пов'язані; завдання оптимально підібрані (форма, обсяг, записи, облік індивідуальних особливостей); продумано можливість для самостійної роботи та під керівництвом педагога; є завдання для контролю, самоконтролю, перевірки і самоперевірки; продумано ключові і складні моменти уроку, прописано методику їх пояснення; контент уроку сприяє розвитку пізнавальних процесів в учнів, формуванню особистісних якостей та позитивного ставлення до навчання; урок має оптимальний ритм та різні види діяльності.

Таблиця 7.4.5

Критерії оцінювання освітнього проєкту

1-6 балів	ступінь інформативності та аргументованості представленої ідеї
1-6 балів	ступінь унікальності та креативності представлених ідей
1-6 балів	повнота розкриття представленої концепції з опорою на досягнення психолого-педагогічної науки
1-6 балів	ступінь представлення унікального внеску кожного учасника групи на фоні загальної колаборації й взаємопідтримки
1-6 балів	нестандартний підхід до презентації та захисту проєкту

7.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного проходження

8. Рекомендовані джерела

Основна література (психологічна компонента):

1. Скрипченко О. Загальна психологія : Навч. посіб. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. – К. : А.П.Н. – 2002. – 464 с.
2. Сергеєнкова О. П. Загальна психологія / О. П. Сергеєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасека. – Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
3. Сергеєнкова О. П. Вікова психологія / О. П. Сергеєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасека. – Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.

Основна література (педагогічна компонента):

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566с.
2. Михалюк А.М. Педагогіка : інтерактивний контент : навчально-методичний посібник. Київ : Видавництво «Каравела», 2023. 244 с.
3. Педагогіка (у логічно-структурних схемах та таблицях) : навчальний посібник / уклад. А. А. Марушкевич, Є. С. Спіцин, Н. В. Кошечко. К. : ЦП «Компринт», 2020. 91 с.

Додаткова література:

1. Вікова та педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К. : Просвіта, 2001 – 416 с.
2. Навчальна та виробнича практика з психології: методичні рекомендації / [Укладачі: В. В. Горбунова, І. С. Загурська та ін.]; під заг. ред. Л. П. Журавльової, О. В. Мазяра. – Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 77 с.
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczija.html>
4. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник / за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., доповн. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 57 с.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Кафедра психології особистості та соціальних практик

ДОКУМЕНТАЦІЯ

НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (психологічна компонента)

СТУДЕНТА _____ КУРСУ _____ групи

(назва інституту)

шифр та назва спеціальності

(прізвище, ім'я, по-батькові студента)

(база проходження практики)

(прізвище та ініціали методиста)

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УРОКУ

Дата _____ День тижня _____ Номер уроку _____ Клас _____

П.І.Б. вчителя, предмет _____

Тема уроку _____

Мета уроку _____

Мета спостереження _____

№	Аспекти уроку	Аналіз спостережень. Висновки і рекомендації
I. Навчальна діяльність, емоційний стан учнів		
1	Рівень активності, працездатності дітей на уроці	
2	Особливості уваги учнів: зосередженість, розподіл, переключення, стійкість, обсяг та їх розвиток	
3	Рівень пізнавальної діяльності учнів: сприймання (слова вчителя, підручник), розуміння (аналіз з учителем, самостійна робота), застосування (розвиток умінь)	
4	Співвідношення репродуктивної та творчої діяльності школярів	
5	Рівень самоорганізації учнів	
6	Домінуючі пізнавальні процеси: пам'ять, мислення, уява та ін.	
7	Переважаючі види пам'яті: образна, логічна, емоційна; механічна, довільна	
8	Використовувані учнями операції мислення: аналіз синтез, порівняння, узагальнення, конкретизація, абстрагування; розвиток якостей розуму (швидкість, гнучкість, послідовність, широта, глибина, критичність, самостійність мислення)	
9	Розвиток мовлення учнів на уроці: емоційність, виразність, навички усної розповіді, вивчення та (або) оперування термінологією, відсутність слів-паразитів	
10	Психологічний клімат уроку: позитивний, нейтральний, негативний	
11	Переживання на уроці основних емоцій: радість, тривога, інтерес, нудьга, роздратованість, байдужість та ін.	
12	Аналіз взаємин учнів на уроці: кооперація, конкуренція, відчуження	
13	Емоційне ставлення дітей до навчання: позитивне, негативне, нейтральне	
14	Ставлення учнів до вчителя: повага, тривожність, залежність, агресія, доброзичливість, байдужість, неприязнь, зневага	
II. Структура та динаміка уроку		

1	Перевірка вчителем домашнього завдання: наявність, тривалість	
2	Активізація навчальної діяльності учнів, їх мотивування: постановка мети (майбутнє), формування асоціативного ряду (попередній досвід), побутова мотивація (зв'язок із життям)	
3	Аналіз мотивів (мотиву), на які (який) спирається діяльність учнів: навчальний, соціальний, позиційний, зовнішній, мотив оцінки, ігровий	
4	Повідомлення мети уроку, її зв'язок з минулими та наступними темами	
5	Основна частина уроку, її тривалість	
6	Наявність закріплення навчального матеріалу, підбиття підсумків, тривалість	
7	Роз'яснення вчителем домашньої роботи	
8	Темп уроку (відповідність можливостям учнів)	
9	Ритм уроку: паузи, зміна видів діяльності, кульмінація, «емоційне завершення»	
	III. Аналіз діяльності вчителя	
1	Початок уроку, психологічна готовність педагога до уроку	
2	Рівень організації перевірки домашнього завдання з подальшим переходом до нової теми	
3	Доведення педагогом важливості теми	
4	Застосування вчителем проблемно-евристичного навчання	
5	Опора на вивчений матеріал	
6	Використання педагогом форм роботи (їх різноманітність)	
7	Застосування спонукань (позитивні коментарі, жести, стимул інтересу, вольові зусилля, ефект раптовості, зміна діяльності), заохочення (схвалення, подяка, позитивний приклад), примус (погрози оцінкою, різкі зауваження, нотації, пересаджування, запис у щоденник, фізичний вплив)	
8	Форми контролю й оцінювання, наявність самооцінювання	
9	Ставлення вчителя до помилок учнів	
10	Дотримання педагогом правил поведінки, реакція на порушення дисципліни	
11	Провідна модальність сприйняття (візуальна, аудіальна, кінестетична) або їх поєднання	
12	Особливості мовлення вчителя	
13	Рівень працездатності педагога під час уроку: високий, середній, низький	
14	Психологічна позиція вчителя: над, під, поруч, разом, на відстані	
15	Стиль спілкування та керівництва групою учнів	
16	Педагогічний такт	
17	Настрій вчителя: позитивний (задоволеність, енергійність, оптимізм, гумор), негативний (незадоволеність, роздратування, гнів, байдужість), нейтральний	
18	Емоційна стійкість, опанування емоцій	
19	Врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів	
20	Використання педагогом прийомів для досягнення розвивальної мети уроку	
21	Досягнення психологічної мети уроку	

Висновок: ..... (узагальнення у формі 6-7 речень), зверніть увагу на Додаток В

Аспекти, на які слід звертати увагу при психолого-педагогічному аналізі уроку та формулюванні висновків

Оцінка зовнішніх умов,

що впливають на ефективність навчальної діяльності учнів:

- розмір класної кімнати, температура повітря, освітлення,
- провітрюваність, розмір та розташування парт, дизайн інтер'єру, дидактичне
- оформлення, наявність предметів шкільного побуту, затишок у класі.

1) Навчальна діяльність та емоційний стан учнів:

- позиція школярів: активна (суб'єкт навчальної діяльності діє за власним спонуканням), чи пасивна (об'єкт – виконавець цілей та завдань учителя);
- володіння основними компонентами навчальної діяльності: постановка цілей, їх усвідомлення, вибір засобів рішення навчальних завдань, самоаналіз, самооцінка процесу і результатів навчальної діяльності;
- провідна мотивація до навчання, яка виявляється на даному уроці;
- наявність творчої або виконавчої позиції у дітей, тягіння до дій за алгоритмом або евристичного розв'язування навчальних завдань, варіативності в рішеннях;
- прояви у дітей відповідальності за свої дії, вміння оцінювати себе та інших, наявність питань, доповнень, коментарів з боку учнів; ставлення до помилок – своїх і товаришів (чи є напруження, страх в ситуації помилки чи вона викликає жвавий інтерес і потребу її проаналізувати);
- схильність учнів до кооперації або конкурентності – групова, парна робота, дискусії, колективні розв'язання навчальних завдань, взаємодопомога;
- співчуття в ситуаціях невдач, радість за успіхи товаришів;
- ставлення учнів (дітей) до педагога (повага, байдуже, підкорене, недоброзичливе, співчутливе, поблажливе тощо);
- переважаючий настрій дітей на уроці

2) Структура та динаміка уроку:

- рівень організованості уроку;
- співвідношення монологічного та діалогічного спілкування між педагогом та дітьми;
- спрямованість уроку: на процес або на результат навчальної роботи;
- темп і рівень складності уроку, їх адекватність віку і контингенту класу.

- відповідність форм і методів навчальної роботи віковим особливостям учнів;
- наявність умов для успіху дітей, підвищення їхньої самооцінки, позитивного настрою.
- оснащеність уроку засобами, які оптимізують навчальну діяльність дітей різних вікових категорій і психологічних типів (аудіальні, візуальні, кінестетичні);
- рефлексія уроку (заняття): обговорення з учнями (дітьми) знань, умінь, навичок, якими вони оволоділи під час роботи.

3) Аналіз діяльності вчителя:

- наявність фізичної або психологічної дистанції між учителем і дітьми («над», «під», «поруч», «разом»); переважаюче ставлення до класу;
- комунікабельність, вміння налагоджувати контакт з класом і кожним учнем; вміння слухати, емпатійність;
- засоби активізації роботи учнів, їх різноманітність та педагогічна доцільність;
- здатність до делегування повноважень школярам;
- співвідношення заохочень та покарань учнів (позиція «червоного олівця» або психологічної підтримки);
- здатність до диференціації та індивідуалізації навчальної роботи учнів;
- стимулювання запам'ятовувань або розуміння, самостійності розумових дій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування, класифікація, систематизація);
- емоційна стійкість, володіння собою, переважаючи емоції;
- захопленість навчальним предметом, який викладається педагогом;
- адекватність індивідуальної манери поведінки педагога і особливостей його типу темпераменту.

**Опис вправ або ігор для психічного розвитку
(або психологічного розвантаження) учнів
на уроках інформатики**

№ п/п	Назва вправи / гри	Опис вправи / гри	Що розвиває	На який вік учнів розрахован о
1.				
2.				
3.				

**Рефлексія навчально-професійної діяльності
та діяльності, передбаченої завданнями практики:**

№	Навчально-професійна діяльність	Діяльність на практиці
1	Що саме у вас виходить (не виходить) в навчально-професійній діяльності? Чому?	Чи корисним є особисто для вас проходження навчальної практики? Чому?
2	Чи знаходяться у рівновазі ваші успішність та діяльність?	Що саме вдалося зробити, чого досягти, від чого отримати професійне задоволення?
3	Чи достатньо маєте можливостей для успішного виконання власної навчально-професійної діяльності? Яких саме?	У чому полягали основні труднощі під час виконання завдань, передбачених змістом психологічної компоненти навчальної практики?
4	У чому бачите додаткові резерви для підвищення ефективності своєї діяльності?	Чи відповідає наявний рівень ваших теоретичних знань та практичних навичок з психологічних дисциплін змісту завдань з практики (психологічна компонента)?

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

ДОКУМЕНТАЦІЯ

НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (педагогічна компонента)

СТУДЕНТА _____ КУРСУ _____ групи

_____
(назва інституту)

_____
шифр та назва спеціальності

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові студента)

_____
(база проходження практики)

_____
(прізвище та ініціали методиста)

СХЕМА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА АНАЛІЗУ УРОКУ
Загальні відомості про урок

Дата _____ Предмет _____ Клас _____
 Тема уроку _____
 Мета уроку: навчальна _____
                   виховна _____
                   розвивальна _____
 Тип уроку _____

ХІД ТА ЗМІСТ УРОКУ

	ХАРАКТЕРИСТИКА
Початок уроку	своєчасний початок уроку, наявність організаційного моменту, налаштування учнів на роботу, організація уваги і готовності учнів до роботи,
Санітарно-гігієнічні умови проведення уроку	дотримання гігієнічних вимог (повітряного, теплового, світлового режимів тощо).
Дотримання загальнопедагогічних вимог щодо уроку:	дидактичних, виховних, розвивальних, психолого-фізіологічних, дотримання вимог безпеки.
Тип уроку	урок засвоєння нових знань, урок формування нових умінь і навичок, комбінований урок та ін.
Зміст уроку, завдання уроку	відповідність теми уроку навчальній програмі; наявність чіткого, логічного плану уроку; зв'язок уроку з життям і досвідом учнів; доцільний відбір навчального матеріалу
Використання різноманітних методів та прийомів навчання	за джерелом знань (словесні, наочні, практичні), за рівнем самостійної навчальної діяльності (проблемний виклад, проблемні ситуації, дослідницький метод), інтерактивні методи.
Продуктивність та різноманітність видів навчально-пізнавальної діяльності учнів	індивідуальної, парної, групової, колективної тощо.
Раціональність та ефективність засобів навчання	слово вчителя, особистий приклад учителя, різні види наочності тощо.
Формування пізнавального інтересу учнів на уроці	створення проблемних ситуацій, навчальні дискусії, ефект здивування, емоційність тощо.
Реалізація на уроці основних складових виховання	розумового, морального, фізичного, трудового, естетичного, екологічного, правового.
Раціональність та ефективність методів і прийомів контролю результатів оволодіння навчальним матеріалом	педагогічне спостереження, контрольні випробування, тестова перевірка, практична перевірка тощо.
Обґрунтоване та мотивоване оцінювання	відповідно до критеріїв оцінювання з навчального предмету за 12-бальною системою.

навчальної діяльності учнів	
Поведінка вчителя на уроці	вміння організувати навчальну діяльність учнів, забезпечити трудову дисципліну; уміння розподіляти та зосереджувати увагу, діяти у публічній ситуації; уміння активного слухання; комунікативні вміння; володіння педагогічним тактом; володіння педагогічною технікою; культура педагогічного спілкування; толерантність; культура педагогічного мовлення; темп роботи; стиль і тон роботи (жвавий, рішучий, повільний, байдужий); спостережливість, винахідливість, емоційність
Завершення уроку	підсумок уроку, мотивоване виставлення оцінок, повідомлення домашнього завдання, проведення інструктажу щодо його виконання
Результат уроку	досягнення мети; виконання плану уроку; освітнє, виховне, розвивальне значення уроку

Висновки (5-6 речень): _____

Результати педагогічних спостережень: _____

Додаток И

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Інтерв'ю (англ. interview - обмін поглядами, фактами, відомостями, від inter – між та view - погляд, думка) — це спілкування інтерв'юера (той, хто бере інтерв'ю) та респондент(ів).

Портретне інтерв'ю. Людина, у якої беруть інтерв'ю, займає центральне місце в темі розмови. Таке інтерв'ю беруть, щоб познайомитися з самою людиною, дізнатися про її досягнення і зрозуміти особливості внутрішнього світу, окреслити її соціально-психологічну та емоційну характеристику, виявити її систему особистісних та професійних цінностей, установок й переконань

У правильно побудованому інтерв'ю виділяють три фази:

- попередня інформація (дає уявлення (загальні відомості) про особу респондента
:

- ПІБ,
- освіта і кваліфікація,
- кваліфікаційна категорія (Спеціаліст; Спеціаліст I категорії; Спеціаліст II категорії; Спеціаліст вищої категорії),
- педагогічне звання (Викладач-методист; Учитель-методист; Вихователь-методист; Педагог-організатор-методист; Практичний психолог – методист; Керівник гуртка – методист; Старший вожатий – методист; Старший викладач; Старший учитель; Старший вихователь; Майстер виробничого навчання I категорії; Майстер виробничого навчання II категорії)
- стаж педагогічної діяльності
- нагороди, грамоти, подяки тощо

- ядро (основний зміст) - тут увагу спрямовано на об'єкти (тема інтерв'ю) і цілі комунікації;

- резюмування полягає у виробленні кінцевої тези і підбитті підсумків.

Головні правила проведення інтерв'ю (дистанційно) такі:

- Визначте тему та/або героя інтерв'ю. Встановіть контакт із майбутнім співрозмовником: знайдіть його контактні дані (якщо це ваш перший контакт), домовтеся про час, місце, можливо, тривалість «розмови», її мету, подальше використання зібраної інформації тощо.
- Зберіть інформацію про тему та героя інтерв'ю. Продумайте запитання, використовуючи зібрану інформацію про тему та співрозмовника.
- Продумайте, як ви ілюструватимете запитання.
- Запитуйте про професійне, а вже потім про особисте.
- Включайте як відкриті, так і закриті запитання, даючи змогу респонденту перепочити від друкування тексту.
- Не запитуйте про те, що всім відомо та зрозуміло. Досліджуйте тему з нового ракурсу, ставте нетривіальні запитання.
- Зацікавте співрозмовника! Найпростіше – зацікавити своєю зацікавленістю
- Запитання формулюйте недвозначно й чітко. Не допускайте некоректних запитань.
- Стежте за часом. Оптимальний час, який готовий витратити респондент на письмові відповіді – 10-15 хв.
- Завершіть інтерв'ю питаннями, що дозволять підбити підсумки.
- Подякуйте співрозмовнику за щирість та витрачений час.
- Після інтерв'ю одразу розшифруйте матеріал та обміркуйте, як його подасте.
- Подумайте, яка додаткова інформація необхідна, що незрозуміле потребує уточнення.
- Ознайомте героя інтерв'ю зі своїм есе (за домовленістю).
- Якщо ваш співрозмовник є користувачем соцмереж і ви ще не додали його в друзі, зробіть це. Якщо ваш співрозмовник користувач соцмереж, розмістіть на своїй сторінці посилання на інтерв'ю (з дозволу респондента), відмітивши героя.
- Через певний час – перетелефонуйте або напишіть герою інтерв'ю, нагадайте, хто ви, коли та з якого приводу ви спілкувалися (якщо буде така потреба), і ненав'язливо поцікавтесь, чи має ваш співрозмовник свіжі новини, варті висвітлення.

Помилки, яких слід уникати:

- Неврахування складу аудиторії, її віку, освіти, інтересів, запитів. Питання й відповіді мають бути обов'язково зрозумілі та цікаві респондентові, вам та вашим одногрупникам.
- Формулювати запитання потрібно таким чином, щоб: на нього не можна було відповісти «так» або «ні»: аудиторію цікавлять не однозначні відповіді, а висловлення особою її точки зору; воно не підказувало відповідь; воно не «розпадалося» на два, а то й більше запитань; воно не містило коментарі та особистісні оцінки; не включало перебільшення; не було занадто складним; не було довшим за очікувану відповідь.

Вдале інтерв'ю — це сума ретельної підготовки, уважності під час розмови й подальшої успішної комунікації після виходу матеріалу. Адже не дарма кажуть, що мета першої зустрічі — домогтись другої. А здатність зрозуміти й розкрити людину до кінця — узагалі творять дива.

Корисні посилання (зважте на те, що ваше інтерв'ю буде дистанційним):

<https://nubip.edu.ua/node/57737>

<http://surl.li/atgfg>

<http://surl.li/atgfj>

<https://medialab.online/news/borri/>

<https://school-cj.org/courses/journalism/lesson-4>

<http://surl.li/atgfr>

Додаток К

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ЕСЕ:

1. Текст набирається на комп'ютері (Times New Roman 14, полуторний інтервал).
2. Обсяг роботи – від 4000 до 6000 тисяч знаків (без пробілів) або 3-5 сторінок.
3. На першому аркуші необхідно обов'язково вказати назву есе, прізвище, ім'я й групу автора.
4. Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури, посилання на веб-сайти та інші джерела інформації.

Довідкові матеріали:

Есе - твір-міркування невеликого обсягу з вільною композицією, що виражає індивідуальні міркування студента з конкретного питання, проблеми й свідомо не претендує на повноту й вичерпне трактування теми.

Есе передбачає вираження студентом своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, вміння аналізувати, інтерпретувати інформацію, формулювати висновки і давати власну оцінку, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу. Це також вільний стиль з можливими елементами імпровізації. Завданням есе, *на відміну від розповіді*, є інформація або пояснення, а не драматичне зображення або переказ якої-небудь життєвої ситуації. Есе досягає своєї мети за допомогою прямого авторського вислову, для чого не вимагається створення ні вигаданих персонажів, ні сюжету, що пов'язує їх. Це твір, який базується на творчому підході людини до розкриття поставленої в початковому тексті завдання, яке необхідно підтверджувати аргументами і фактами.

Характерною особливістю есе є його «адресність»: есе спрямоване на підготовленого читача. Тим самим така «адресність» дозволяє студенту зосередити увагу на розкритті нового змісту. До ознак академічного есе належать *персоналізація, критичність* (головна мета – виразити власну думку, наводячи переконливі аргументи), *точність, ясність, багатство думки, логічність викладу думок, формальність, вживання термінів* замість загальноживаних слів, наявність *безособових конструкцій, пасивного стану, авторського «я»* замість «ми».

СТРУКТУРА ЕСЕ:

Побудова есе — це розкриття теми, що засновано на класичній системі доказів.

For & Against Essays

Есе «За і Проти» – в даному типі есе основним завданням стоїть розглянути дві існуючі точки зору. Важливо об'єктивно оцінити обидві позиції і висловити своє розуміння кожної зі сторін.

Структура:

- 1) Введення (тут важливо охарактеризувати тему, про яку йтиме мова, не висловлюючи свою власну думку).
- 2) Основна частина (тут важливо висловити аргументи «за» та «проти», навести приклади і докази). Рекомендуємо поділити основну частину на два абзаци: один – «за», та один «проти».
- 3) Висновок (в даному розділі ви підводите підсумки і додаєте все вище перелічене).

Opinion Essays

«Особиста думка» – в даному типі есе важливо не лише висловити свою позицію щодо тієї чи іншої проблеми, але й розглянути проблему з різних точок зору, наводячи переконливі аргументи на підтримку своєї думки.

Структура:

- 1) Введення (тут важливо вказати питання, яке розглядатиметься, а також Вашу позицію щодо нього).
- 2) Основна частина (важливо вказати думки, протилежні Вашій, пояснити, чому вони мають право на існування, а також навести аргументи на користь Вашої думки).
- 3) Висновок (в даному розділі Ви ще раз висловлюєте свою точку зору іншими словами).

Solutions to problems

В есе «Вирішення питань» важливо поставити певну глобальну проблему, потім розглянути шляхи її вирішення.

Структура:

- 1) Введення (тут Ви заявляєте про проблему).
- 2) Основна частина (важливо показати можливі шляхи вирішення проблеми і її наслідки).
- 3) Висновок (в даному розділі Ви висловлюєте свою власну думку про вирішення проблеми).

Як НЕ слід писати есе

- НЕ вносьте в есе інформацію, яка не підтверджує вашу думку.
- НЕ треба писати особисту біографію, детальні подробиці вашого життя.
- НЕ бійтесь починати спочатку, якщо вже написана робота не відповідає на питання есе.
- НЕ намагайтеся злякати всіх надзвичайним словниковим запасом.
- НЕ використовуйте загальний набір банальних фраз та тверджень.
- НЕ перебільшуйте.
- НЕ будуйте роботу лише на простих реченнях.
- НЕ використовуйте цитати без імені автора.
- НЕ здавайте роботу, не перевіривши її

Додаток Л

Етапи підготовки навчального проєкту:

1. **Планування.** Перегляньте довідкові матеріали [тут](#) і [тут](#); визначте загальну мету та концепцію проєкту; доберіть необхідні ресурси; визначте основні кроки у досягненні поставленої мети, джерела, засоби і методи збору інформації, форми та засоби презентації результатів тощо.
2. **Виконання проєкту** Розробіть мапу практичних кроків з конструювання уроку нового формату для учнів з «кліповим» мисленням, реалізуйте їх у вигляді плану-конспекту; оформіть результати виконання завдань у вигляді проєкту; підготуйте виступ щодо його презентації.
3. **Презентація проєкту** Слідкуйте за часом та взаємодійте з аудиторією, будьте унікальними й неповторними.

Додаток М

Етапи підготовки та структура освітнього проєкту:

1. **Планування.** Сформууйте команду, визначте загальну мету та концепцію проєкту, необхідні ресурси та основні кроки у досягненні поставленої мети, джерела, засоби методи збору інформації, форми та засоби презентації результатів тощо.

2. **Виконання проекту** (розподіліть завдання або низку практичних кроків до поставленої мети, реалізуйте їх; оформіть результати виконання завдань у вигляді спільного проекту; підготуйте виступ щодо його презентації).

3. **Презентація проекту** (слідкуйте за часом та взаємодійте з аудиторією, будьте унікальними й неповторними).

Орієнтовна структура освітнього проекту

№	Етапи	Зміст
1.	Обґрунтування необхідності проекту	Варто обрати тему проекту. У проекті слід переконливо довести актуальність обраної проблеми, розкрити значущість вирішення даної проблеми для підвищення якості освітнього процесу закладу загальної середньої освіти. Таким чином, опис проблеми передбачає формулювання відповідей на такі запитання: <ul style="list-style-type: none"> ✓ чому виникла необхідність у виконанні проекту? ✓ чому вирішення даної проблеми є пріоритетним завданням?
2.	Мета і завдання проекту	Варто сформулювати мету проекту, яка розкриватиме суть задуманого проекту. Відповідно до мети проекту варто сформулювати освітні, виховні та соціальні завдання, що виконуватимуться впродовж реалізації проекту.
3.	Учасники проекту	Варто зазначити цільову аудиторію (вчителі, учні, батьки) проекту, критерії до їх відбору, а також описати якісний та кількісний склад цільової аудиторії, з якою потрібно працювати в рамках проекту.
4.	Опис проекту: стратегія і механізм досягнення поставлених цілей	В процесі вибору стратегії і підходів щодо досягнення поставленої мети варто обґрунтувати вибір способів вирішення проблеми. Варто описати заходи, які необхідно організувати і провести для вирішення поставлених завдань проекту.
5.	Прогнозовані короткострокові і довгострокові результати реалізації проекту	Короткострокові результати – це підсумки, які отримують безпосередньо після виконання проекту. Довгострокові – це результати, які можуть з'явитися в перспективі, через деякий час після завершення проекту. Результати варто зпланувати шляхом співвіднесення їх із поставленою метою і завданнями проекту.
6.	Оцінка ризиків та заходи, заплановані для мінімізації впливу таких факторів ризику	Варто оцінити можливі ризики, які можуть вплинути на реалізацію проекту. Варто провести якісний і кількісний аналіз ризиків і умов їх виникнення. Якісна оцінка ризику визначає ступінь його важливості, а кількісний – дозволяє встановити ймовірність виникнення ризиків у проекті. На основі аналізу здійснюється вибір процедур і методів щодо зниження негативних наслідків.
7.	Промоушн проекту	Варто описати розвиток проекту після його закінчення запропонувавши механізм просування результатів проекту. Слід вказати яким чином результати проекту можуть бути використані в подальшому в закладі загальної середньої освіти, іншими організаціями в регіоні, в інших містах. Варто зазначити способи інформування освітянського середовища про отримані результати діяльності за проектом та вказати шляхи щодо отримання зворотнього зв'язку.
8.	Презентація проекту	Підготувати презентацію власне самого проекту унікального освітнього простору

Кейс «Як запусити гурток у школі»

1. Ознайомтеся з [Методичними рекомендаціями щодо організації гурткової роботи в школі](#).

2. Розробіть концепцію небанального математичного гуртка. Для цього виконайте такі кроки:

- Обґрунтуйте концепцію діяльності гуртка, його роль, мету, освітні, виховні та соціальні завдання, що реалізовуватимуться впродовж року, переконливо доведіть значущість його відкриття для вирішення проблеми підвищення якості освітнього процесу ЗЗСО.
- Окресліть свою цільову аудиторію, критерії для їх відбору (учні обдаровані, усі, хто виявив інтерес тощо), її особливості, якісний та кількісний склад.
- Опишіть стратегію і механізми досягнення поставлених завдань (способи участі цільової аудиторії, виконавці діяльності за проєктом, план організаційних дій із запуску проєкту, їх послідовність).
- Придумайте «чіпляючу» назву гуртка.
- Складіть навчальну програму гуртка на рік (дата, місце, назва, відповідальні, прогнозовані короткострокові і довгострокові результати, потреба в інструктажі, його різновидах тощо).
- Емоційна насиченість проєкту (варто спрогнозувати емоційний стан учасників в процесі реалізації мети і завдань, сформулювати рекомендації щодо оптимізації емоційної сфери учасників проєкту).
- Промоушн гуртка (варто описати заходи та механізми просування ідеї, способи інформування цільової аудиторії для залучення, підтримки зворотного зв'язку та інформування про отримані результати).
- Проведення пробного заняття (варто описати його тему, мету, завдання, залучених осіб, ключових моментів).